

**АКТУАЛЬНІ
ПРОБЛЕМИ
ПРАКТИЧНОЇ
ПСИХОЛОГІЇ**

Збірник наукових праць

Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції

17 травня 2024 р., м. Одеса

**MINISTRY OF EDUCATION AND SCIENCE OF UKRAINE
STATE INSTITUTION "SOUTH UKRAINIAN NATIONAL PEDAGOGICAL UNIVERSITY
NAMED AFTER K.D. USHYNKY"**

*(Department of General and Differential Psychology,
Department of Psychiatry, Medical and Special Psychology,
Department of Theory and Methods of Practical Psychology)*

MOLDOVA STATE UNIVERSITY

(Department of Psychology)

UNIVERSITY OF THE NATIONAL EDUCATION COMMISSION, KRAKOW

(Institute of Psychology)

VILNIUS UNIVERSITY

(Institute of Psychology)

JOHNS HOPKINS UNIVERSITY

(Department of Psychology & Brain Sciences)

ODESA NATIONAL ECONOMIC UNIVERSITY

(Department of Language and Psychological and Pedagogical Training)

KHARKIV NATIONAL PEDAGOGICAL

UNIVERSITY NAMED AFTER H. S. SKOVORODA

(Department of Psychology)

CLASSICAL PRIVATE UNIVERSITY

(Department of Practical Psychology)

VASYL' STUS DONETSK NATIONAL UNIVERSITY

(Department of Psychology)

ODESA ASSOCIATION OF PSYCHOLOGISTS

**ACTUAL PROBLEMS
OF PRACTICAL PSYCHOLOGY**

Collection of scientific works

International Scientific and Practical Internet Conference

May 17, 2024

Odessa – 2024

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ ЗАКЛАД «ПІВДЕННОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ
ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ К. Д. УШИНСЬКОГО»**

*(кафедра загальної та диференціальної психології,
кафедра психіатрії, медичної та спеціальної психології,
кафедра теорії та методики практичної психології)*

ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ МОЛДОВИ

(кафедра психології)

УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ КОМІСІЇ НАРОДНОЇ ОСВІТИ В КРАКОВІ

(Інститут психології)

ВІЛЬНЮСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ

(Інститут психології)

УНІВЕРСИТЕТ ДЖОНСА ГОПКІНСА

(кафедра психології та досліджень про мозок)

ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

(кафедра мовної та психолого-педагогічної підготовки)

ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ

УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ Г. С. СКОВОРОДИ

(кафедра психології)

КЛАСИЧНИЙ ПРИВАТНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

(кафедра практичної психології)

ДОНЕЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТУСА

(кафедра психології)

ОДЕСЬКЕ ТОВАРИСТВО ПСИХОЛОГІВ

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ПРАКТИЧНОЇ ПСИХОЛОГІЇ

Збірник наукових праць

Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції

17 травня 2024 року

Одеса – 2024

UDK 001+159.9 (063)
BBK 72+88.4
Z-41

It is printed by the decision of the Academic Council of the State Institution «South Ukrainian National Pedagogical University named after K.D. Ushynsky» (protocol No. 17 dated 06/27/2024).

ORGANIZING COMMITTEE

Heads of the organizing committee

Krasnozhon Andriy Vasylyovych – Doctor of Historical Sciences, Professor, Rector of the State Institution «South Ukrainian National Pedagogical University named after K.D. Ushynsky» (Odesa).

Myzichenko Hanna Vyacheslavivna – Doctor of Political Sciences, Professor, Vice-Rector for Research of the State Institution «South Ukrainian National Pedagogical University named after K.D. Ushynsky» (Odesa).

Prof. Abramciów Rafał – Doctor Ph. D in Psychology, Associate Professor, Director of the Institute of Psychology, University of the National Education Commission (Krakow).

Potang Angela – Associate Professor, PhD in Psychology Faculty of Psychology, Education Sciences, Sociology and Social Work, Moldova State University (Kishenev).

Jusienė Roma – Professor, PhD in Psychology, Director of Psychology Institute, Vilnius University (Lithuani).

Bedny Marina – Assistant Professor, Department of Psychological and Brain Sciences Johns Hopkins University (USA).

Deputy Heads

Prof. Krzywoszański Łukasz – Doctor PhD in Psychology, Associate Professor at the Institute of Psychology, Director of the Centre for Research on Neurocognitive Functions and Self-Regulation. Head of the Neurocognitive Psychology Department, University of the National Education Commission (Krakow).

Bondarenco Olga – PhD in Psychology, Faculty of Psychology, Education Sciences, Sociology and Social Work, Moldova State University (Kishenev).

Cerlat Raisa – Associate Professor, PhD in Psychology, Faculty of Psychology, Education Sciences, Sociology and Social Work, Moldova State University (Kishenev).

Asieieva Yuliia Oleksandrivna – Doctor of Psychological Sciences, Head of the Department of Language and Psycho-Pedagogical Training, Odesa National Economic University (Odesa).

Vdovichenko Oksana Volodymyrivna – Doctor of Psychological Sciences, Professor, Dean of the Social and Humanitarian Faculty, State Institution «South Ukrainian National Pedagogical University named after K.D. Ushynsky» (Odesa).

Zaritska Valentyna Vasylivna – Doctor of Psychological Sciences, Professor, Head of the Practical Psychology Department, Classical Private University (Zaporizya).

Kazanzhy Maria Yosypivna – Doctor of Psychological Sciences, Professor, Head of the Department of General and Differential Psychology, State Institution «South Ukrainian National Pedagogical University named after K.D. Ushynsky» (Odesa).

Overchuk Victoria Anatolivna – Doctor of Economic Sciences, Candidate of Psychological Sciences, Professor, Head of the Psychology Department, Vasyl Stus Donetsk National University (Vinnytsia).

Savenkova Irina Ivanivna – Doctor of Psychological Sciences, Professor, Head of the Department of Psychiatry, Medical and Special Psychology, State Institution «South Ukrainian National Pedagogical University named after K.D. Ushynsky» (Odesa).

Sitnik Svitlana Volodymyrivna – Doctor of Psychological Sciences, Professor, Head of the Department of Theory and Methodology of Practical Psychology, State Institution «South Ukrainian National Pedagogical University named after K.D. Ushynsky» (Odesa).

Fomenko Karina Ihorivna – Doctor of Psychological Sciences, Professor of the Psychology Department, Kharkiv National Pedagogical University named after H. S. Skovoroda (Kharkiv).

Members of the organizing committee:

Symonenko Svitlana Mykolaivna – Doctor of Psychological Sciences, Professor, Professor Department of Theory and Methodology of Practical Psychology, State Institution «South Ukrainian National Pedagogical University named after K.D. Ushynsky» (Odesa).

Kondratieva Iryna Pavlivna – PhD in Psychology, Associate Professor of the Department of Psychiatry, Medical and Special Psychology, State Institution «South Ukrainian National Pedagogical University named after K.D. Ushynsky» (Odesa).

Kosianova Olena Yuriivna – PhD in Psychology, Associate Professor of the Department of Theory and Methodology of Practical Psychology, State Institution «South Ukrainian National Pedagogical University named after K.D. Ushynsky» (Odesa).

Lazorenko Tetiana Mykolaivna – PhD in Psychology, Associate Professor of the Department of Theory and Methodology of Practical Psychology, State Institution «South Ukrainian National Pedagogical University named after K.D. Ushynsky» (Odesa).

Grekh Olena Mykolaivna – PhD in Psychology, Associate Professor of the Department of Theory and Methodology of Practical Psychology, State Institution

«South Ukrainian National Pedagogical University named after K.D. Ushynsky» (Odesa).

Golovska Iryna Georgivna – PhD in Psychology, Associate Professor of the Department of Theory and Methodology of Practical Psychology, State Institution «South Ukrainian National Pedagogical University named after K.D. Ushynsky» (Odesa).

Melnychuk Iryna Valentinivna – PhD in Psychology, Associate Professor of the Department of Theory and Methodology of Practical Psychology, State Institution «South Ukrainian National Pedagogical University named after K.D. Ushynsky» (Odesa).

Maistrenko Tetiana Mykolaivna – PhD student in Psychology, State Institution «South Ukrainian National Pedagogical University named after K.D. Ushynsky» (Odesa).

Actual problems of practical psychology: Collection of scientific works of International Scientific and Practical Internet Conference(17 May 2024, m. Odessa). Odessa, 2024. 425 P.

The collection contains materials from an international scientific and practical conference dedicated to addressing current issues in practical psychological science. The scientific works primarily focus on theoretical and practical aspects of modern psychological science.

Attention to all applicants, post-graduate students, and young scientists from psychological and pedagogical universities.

ЗМІСТ

Секція І.

КЛЮЧОВІ ПРОБЛЕМИ СУЧАСНОЇ ПРАКТИЧНОЇ ПСИХОЛОГІЇ

ВПЛИВ ТЕМПЕРАМЕНТУ НА СТРЕСОСТІЙКІСТЬ ОСОБИСТОСТІ

Овсепян К. М., Карпич І.А., Лазоренко Т. М.20

ВИКОРИСТАННЯ ЦИКЛІЧНОЇ МОДЕЛІ РИЗИКУ В СУЧАСНИХ УМОВАХ НЕБЕЗПЕКИ

Нечипоренко В. В., Поспелова І.Д.....23

ТЕОРЕТИЧНИЙ АНАЛІЗ ФЕНОМЕНУ САМОТНОСТІ В ПСИХОЛОГІЇ

Трофименко А. М., Карпич І. В., Лазоренко Т. М.....25

ОСНОВНІ ПРОБЛЕМИ АДАПТАЦІЇ У НОВІЙ ЕТНІЧНІЙ ДІАСПОРІ

Климчук Б.В., Асєєва. Ю.О.....28

ВИВЧЕННЯ ТРИВОЖНОСТІ ТА ЇЇ КОРЕЦІЯ В УКРАЇНЦІВ ПІД ЧАС ВІЙНИ

Малиш В.Є., Венгер Г. С.....29

ВПЛИВ ГЕНДЕРНИХ ФАКТОРІВ НА ФОРМУВАННЯ СТРАТЕГІЙ ПОДОЛАННЯ ТРИВОЖНО-ДЕПРЕСИВНИХ РОЗЛАДІВ У МОЛОДІ

Кулева М. В., Асєєва. Ю.О.....34

ГЕНДЕРНІ СТЕРЕОТИПИ В СУЧАСНОМУ СУСПІЛЬСТВІ

Христофорова В.С., Асєєва. Ю.О.....36

ПСИХОЛОГІЧНІ ЧИННИКИ СОЦІАЛЬНОЇ ДЕЗАДАПТАЦІЇ ПІДЛІТКІВ

Горб Г. В., Штученко І.Є.....38

ВПЛИВ КОЛЬОРУ НА КОГНІТИВНІ ФУНКЦІЇ ЛЮДИНИ

Кісілевич О. П., Короцінська Ю.А.....41

ДО ПИТАНЬ КОНФЛІКТОГЕННОСТІ ТА СУСПІЛЬНОЇ ТОЛЕРАНТНОСТІ В КОНТЕКСТІ АКТУАЛЬНИХ ПРОБЛЕМ ПСИХОЛОГІЇ

Двойних К.Є., Грек О. М.....45

ІНДИВІДУАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ЕМПАТИЧНИХ ОСІБ

Романова О. А., Бабчук О.М.....49

ВПЛИВ ВІЙСЬКОВИХ ПОДІЙ НА НАВЧАННЯ СТУДЕНТІВ У ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ: ПСИХОЛОГІЧНИЙ АСПЕКТ ПРОЯВУ ПРОКРАСТИНАЦІЇ

Коджаман Е.Ш.....51

ПСИХОЛОГІЧНІ КОНЦЕПЦІЇ ПСИХОЛОГІЧНОЇ ПРОНИКЛИВОСТІ

Сороченко О.В.....55

ОСОБЛИВОСТІ ПСИХОЛОГІЧНОЇ ГОТОВНОСТІ ДО ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УКРАЇНІ

Семьошин А. Г., Зарицька В.В.....58

АНАЛІЗ МІЖНАРОДНОГО ДОСВІДУ ВПРОВАДЖЕННЯ ПРОГРАМ СОЦІАЛЬНОЇ АДАПТАЦІЇ ВНУТРІШНЬО ПЕРЕМІЩЕНИХ ОСІБ

Дерновий Ю.І.....60

впливають на зростання стресостійкості особистості, а замкнутість і чутливість – на її зниження. Встановлено, що сенсорно-імпульсивний (SP) тип темпераменту сприяє формуванню більш високої стресостійкості, ніж інші сполучення темпераментальних властивостей не зважаючи на те, що вони також знаходяться у несприятливих умовах.

Література

1. Даниленко Н. В., Сулім В. О. Дослідження стресостійкості студентів - психологів першого курсу з різними рівнями тривожності та типами темпераменту. Габітус. №30.2021. С. 97-122.
2. Кравцова О. К. Стресостійкість особистості як психологічний феномен: основні теоретичні підходи. Вісник післядипломної освіти. Серія «Соціальні та поведінкові науки». 2019. Випуск 7(36). С. 98-117.
3. Наугольник Л. Б., Наугольник Р.З. Роль професійного стресу у культурі управління. Управління в освіті: збірник матеріалів VI Міжнародної науково-практичної конференції (18–19 квітня 2013 р.). Львів: Тріада Плюс, 2013. С. 186-187.
4. Степова А. С. Психологічні особливості стресостійкості осіб юнацького віку. Молодий вчений. 2018. №9 (61). С. 314-319.

ВИКОРИСТАННЯ ЦИКЛІЧНОЇ МОДЕЛІ РИЗИКУ В СУЧАСНИХ УМОВАХ НЕБЕЗПЕКИ

Нечипоренко В. В., Поспелова І.Д.

*Державний заклад «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»
(м. Одеса, Україна)*

В сучасному світі, де швидкість змін та невизначеність стають нормою, розуміння та управління ризиками, пов'язаними з особистістю, стає все більш важливим. В цій роботі ми покажемо на прикладі, як перебування особистості в ситуації небезпеки може мати циклічно-процесуальний характер. Використання структурно-процесуальної циклічної моделі ризику особистості може слугувати важливим інструментом для аналізу та управління ризиками в сучасних умовах.

Вказана модель дозволяє нам враховувати динамічність та складність людської поведінки, включаючи взаємодію зі змінним середовищем. Вона включає в себе різні аспекти особистості, такі як мотивація, емоції, цінності та поведінка, і дозволяє нам розглядати, як ці фактори взаємодіють та впливають на ризики, з якими ми стикаємося.

Мета цієї праці - дослідження та аналіз використання структурно-процесуальної циклічної моделі ризику особистості в сучасних умовах. Ми розглянемо застосування вказаної моделі для розуміння та управління ризиками, пов'язаними з особистістю, і її ефективність для кращої адаптації до швидко змінюваного світу.

Серед дослідників проблеми ризику в сучасній українській психології є такі відомі науковці, як О. В. Вдовіченко, М. І. Томчук, Т. Б. Хомуленко, О. Я. Чебикін, Ю. М. Швалб та ін.

Однією з ключових фігур, яка досліджує структурно-процесуальну циклічну модель ризику особистості, є Оксана Володимирівна Вдовіченко.

Розроблена модель дає можливість аналізу та управління ризиками, пов'язаними з особистістю, в сучасних умовах.

Оксана Володимирівна активно досліджує психологічні аспекти ризику, зокрема в умовах сучасного українського суспільства. Її робота спрямована на розуміння взаємозв'язку між ризиком та небезпекою, а також на розробку психолого-педагогічних технологій для превенції та корекції ризику [1]. Оксана Володимирівна досліджує ризик як усвідомлений вибір особистості, спрямований на подолання небезпечних ситуацій. Це актуально в умовах сучасного світу, де люди постійно знаходяться під впливом ризикових факторів.

Вчена пояснила, що перебування особистості в ситуації небезпеки може мати циклічно-процесуальний характер: сприймання суб'єктивної оцінки ситуації як небезпечної та невизначеної, прогнозування наслідків власної поведінки в ній, що обумовлено особливостями схильності і готовності до ризику; прийняття рішення (імпульсивного чи рефлексивного), вибору моделі поведінки, спираючись на актуальну ситуацію; реалізація рішення в конструктивній формі ризикованого вчинку чи в деструктивній з використанням певних відповідних дій; рефлексія результатів вчинку (дій) унаслідок механізму зворотного зв'язку, що фіксує позитивний чи негативний досвід та може мати подальше значення в подібних ситуаціях ризику [2].

Означена структурно-процесуальна модель ризику особистості відображає реальні цикли перебування людини в певній ситуації та дає змогу аналізувати його прояв. Стосовно чинників ризику особистості, то до них слід віднести ті характеристики, що впливають на суб'єктивну оцінку такої ситуації, ставлення до неї, відрефлексований чи неусвідомлений вибір моделі поведінки з відповідного репертуару. За такого аналізу моделі ризику особистості важливими є когнітивні, мотиваційно-регулятивні, конативні, а також афективні чинники та їхня системна взаємодія.

Характеризуючи когнітивні чинники ризику особистості слід урахувати уявлення про його змістовні ознаки (ставлення, сила впливу, місце уявлень у системі смислів), толерантність до невизначеності (позитивне ставлення до новизни, до когнітивної складності), когнітивний стиль (імпульсивний/рефлексивний тип реагування), креативність (швидкість, оригінальність, розробленість відповідей) та ін. Визначаючи мотиваційно-регулятивні чинники ризику особистості, слід зазначити такі його показники, як: життестійкість (залученість, контроль та ін.), мотивація досягнення успіху, страх невдачі, мотивація самоствердження та вольова саморегуляція [3].

При вираженості ризику особистості серед конативних чинників найбільш інформативними можуть бути стратегії імпульсивної поведінки в конфлікті, у стресовій ситуації, копінг-стратегії, особливості її поведінки в конфлікті. Розглядаючи афективні чинники ризику особистості слід акцентувати увагу на тривожності, яка в особистісному чи ситуативному варіанті може бути досить інформативним показником для аналізу.

Структурно-процесуальна модель ризику включає в себе ідентифікацію ризику, оцінку ризику, розробку стратегій управління ризиком та моніторинг

ризик, її ефективність можна довести на життєвому прикладі евакуації працівників будь-якого закладу під час початку повітряної тривоги. На особистостей в цьому випадку впливає ситуація ризику – ризик небезпеки для життя.

1. Ідентифікація ризику: Повітряна тривога - це потенційний ризик для безпеки співробітників. В період воєнного стану цей ризик неймовірно високий.

2. Оцінка ризику: Оцінка ризику включає в себе визначення ймовірності та впливу ризику. В даному випадку, якщо повітряна тривога спрацювала, ймовірність ризику є високою. Вплив на співробітників може бути критичним, включаючи травми або, у найгіршому випадку, загибель.

3. Розробка стратегій управління ризиком: Стратегія управління ризиком включає в себе план евакуації, який має бути розроблений та впроваджений заздалегідь. Це включає в себе визначення безпечних маршрутів евакуації, місць збору та процедур для перевірки всіх співробітників.

4. Моніторинг ризику: Після евакуації, необхідно перевірити, чи всі співробітники в безпеці, та провести оцінку ефективності плану евакуації. Це включає в себе перекличку співробітників.

Цей приклад демонструє, як структурно-процесуальна модель ризику може бути використана для управління ризиками, пов'язаними з повітряною тривою.

Література

1. Вдовиченко, О. В. (2013). Психологическая модель рискованного действия. *Зб. наук. праць "Проблеми екстремальної та кризової психології"* (Вип. 14. Ч. I, С. 62-71). Харків: НУЦЗУ.
2. Вдовиченко, О. В. (2013). Философско-антропологический аспект феномена "риск". *Вісник ХНПУ імені Г. С. Сковороди. Психологія. Вип. 46, Частина I* (С. 37-49). Харків: ХНПУ.
3. Вдовиченко, О. В. (2014). Элементы возникновения рискованного действия. *Вісник ХНПУ імені Г. С. Сковороди. Психологія. Вип. 47* (С. 23-33). Харків: ХНПУ.

ТЕОРЕТИЧНИЙ АНАЛІЗ ФЕНОМЕНУ САМОТНОСТІ В ПСИХОЛОГІЇ.

Карпич І. В., Лазоренко Т. М., Трофименко А. М.

*Державний заклад «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»
(м. Одеса, Україна)*

Актуальність вивчення самотності в психологічній літературі не зменшується з часом, оскільки це явище залишається однією зі складних і важливих проблем сучасного суспільства. Самотність стає особливо актуальною в умовах зростаючого впливу технологій, які, з одного боку, забезпечують постійний доступ до спілкування, а з іншого – можуть призвести до відчуття відчуження та відсутності зв'язку з реальним світом. Вивчення самотності допомагає розуміти її причини та вплив на розвиток особистості, а також пошуку шляхів подолання цього стану. З психологічної точки зору самотність — це стан усамітнення, який може супроводжуватись страхом, тривою та впливає на